

ראש השנה (11)

הבחירה. תמיד באפשרותו להתעורר לתשובה ולבחור בדרך הטוב, כפי שאומר החיד"א על בת קול ששמע אלישע בן אבויה: "שובו בנים שוכבים, חוץ מאחר" (חגיגה טו.), אלישע בן אבויה "אחר", הבין מכך ששערי תשובה נעולים בפניו, שהרי גם הבת קול מכריזה כך, בודאי כך נגזר עליועלי משמים. אולם כבר אמרו חז"ל (פסחים טו): 'כל מה שיואמר לך בעל הבית עשה, חוץ מצא'. כלומר, כל דבר שמורה לך בעל הבית כיצד לנהוג בתוך ביתו, אתה מצווה להישמע לו, אך בדבר אחד אינך צריך לשמוע, אם הוא מצוה עליך לצאת מביתו. הרי הקב"ה הוא 'בעל הבית' על כל העולם ולכן אם הוא אומר לאדם 'צא ממחיצתי', אינך יכול לחזור בתשובה, אינך צריך לשמוע לו כביכול, משום שאין מצב שבו אי אפשר לחזור בתשובה, ואפילו אם בת קול מכריזה על כך, אין משגיחין קול, כי כך מקובלנו: שערי תשובה לעולם פתוחים (דברים רבה ב. יב). אמנם, כאמור, כדי שהאדם יוציא מן הכוח אל הפועל את ההתעוררות הפנימית שלו, הוא זקוק לסייעתא דשמיא. כשהקב"ה מונע מן האדם את הסייעתא דשמיא, יהיה כשה תועה ולא יכול לממש את התשובה ולהוציאה לפועל.

ספר "יחי ראובן, ימים נוראים"

תפילת ראש השנה: זכרנו לחיים

כתב הטור: ותקנו להוסיף בברכת מגן: "זכרנו לחיים", כי בחיים נופל לשון "זכירה" דכתיב (יחזקאל יח. כז): "ובשוב רשע מרשעתו", "על פשעיו אשר עשה לא יזכרו לו בצדקתו אשר עשה יחיה" (שם כב). וכתב "זכירה" באברהם, דכתיב: (תהלים קה. מב) "כי זכר את דבר קדשו וכו'". לפיכך תיקנו 'זכירה' במגן. כתב הב"י: ותיקנו להוסיף בברכת מגן "זכרנו", כי בחיים נופל לשון "זכירה" וכתב באברהם, וזהו כאילו כתוב באברהם "חיים". ובראש השנה אנו צריכין להתפלל על החיים, לפיכך בברכת מגן שהיא ברכת אברהם תיקנו להתפלל על החיים במילת "זכירה" ולכן אנו אומרים: "זכרנו לחיים". ומה שכתב כי ב"חיים" נופל לשון "זכירה" דכתיב: "ובשוב רשע מרשעתו וכו' את נפשו יחיה". אף על גב דלא כתיבה "זכירה" בהאי קרא, מדכתיב בקרא דלעיל מיניה (פס' כד): "ובשוב מצדקתו ועשה עול וכו' כל צדקותיו אשר עשה לא תזכרנה", משמע ממילא דבשוב רשע מרשעתו תזכרנה צדקותיו. רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות ר"ה"

לשמוע קול שופר

אחרי כל הטעמים שנאמר למצות תקיעת שופר, נראה שעיקר יחודו של השופר הוא: "לשמוע קול שופר", כי

הצלחת האדם טמונה בהתגברותו על קשיים

אמנם קשה מאוד להגיע להכרה זו להיות ניחם על הרעה אולם עיקר הצלחת האדם טמונה בהתגברותו על קשיים הניצבים לו בדרכו. במדרש שנינו: א"ר אבא בר כהנה לזקן שהיה יושב בפרשת דרכים והיו לפניו שני שבילין, אחת תחילתו מישור וסופו קוצים וארזים וקנים, ואחד תחילתו קנים וארזים וקוצים וסופו מישור. והיה מזהיר לעוברין ולשבים ואומר: זו תחילתו מישור וסופו ארזים וקוצים וקנים, וזה תחילתו קוצים וארזים וסופו מישור (קהלת רבה א. יד). למדנו כאן שאמנם תחילת הדרך הנכונה מלאה מכשולים וקשיים, אבל לאחר שעוברים את תחילת המסלול הקשה מגיעים למישור. ואשרי מי שזוכה לעבור את הקשיים, שאחרי שעבר אותם הוא חש עונג אין קץ. דברי חז"ל אלה מהוים מופת לכל מהות העולם הזה והעולם הבא. כי כל חיי העולם הזה הנראים לנו כתענוג נפלא, אינם מעניקים את התענוג אלא בפסיעות הראשונות. אחר כך נעלמים העונג וההנאה ואת מקומם תופסים צער ועגמת נפש לאין שיעור. הבה נלמד מדבריהם כיצד לבחור בדרך הנכונה. כאשר נראה שנערמים בפנינו קשיים רבים ועצומים עד שקשה לנו להתמודד עמם. נדע כי בחרנו בדרך הנכונה. וזהו כל מסכת עבודת האדם בחייו, לדעת להתמודד עם הקשיים בצעדים הראשונים, ולזכות אחר כך לעונג רב. מעיקרי ההצלחת להתמיד בעבודה ובקבלות שקיבל האדם על עצמו. רק המתמיד והעמל ברציפות יוכל להגיע לשלימות ויתכן שיזכה לחיים שיוכל לזכות באמצעותם לחיי עולם הבא. וזהו בקשתנו בתפילת הימים הנוראים: "זכרנו לחיים... למען אלוקים". החיים צריכים להיות מוקדשים לעבודתו יתברך, ואז אפשר לזכות לכך שנקבל הנאות העולם הזה בחסד, ולא ינכו לנו מזכיייתנו.

ספר "ילקוט לקח טוב, ימים נוראים"

שערי תשובה לעולם פתוחים

כתב רבינו יונה (בתחילת שערי תשובה): התבאר בתורה, כי יעזור ה' לשבים כאשר אין יד טבעם משגת, ויחדש בקרבם רוח טהורה להשיג מעלת אהבתו. עלינו לדעת כי אף כאשר אדם מתעורר לתשובה אין הוא מסוגל לחזור בתשובה בכוחות עצמו. כדי להוציא את רצונו מן הכוח אל הפועל הוא זקוק לסייעתא דשמיא, לעזרה משמים. כאשר הקב"ה רואה שהאדם מתעורר לתשובה, מיד הוא מושיט לו ממרום את ידו הרחומה ומסייע לו לעשות תשובה. "הבא ליטהר מסייעין אותו" (שבת קד.). בלי סייעתא דשמיא האדם לא יצליח בכוחות עצמו לחזור בתשובה! נמצא שלעולם יש לאדם את כח

הלכה: אכילת דברים חמוצים, מרים, חריפים בימים אלו.

כתב המ"ב (סי תקפג סק"ה): ועל כן יש נמנעים לבשל בר"ה מיני חומץ וכדומה וכו' לסימן טוב, בפסקי תשובות אות ה כתב: והוא תקנה קדומה עוד מזמן הגאונים, וכן נמנעים מלאכול מאכלים ותבשילים שיש בהם מרירות, ובכלל זה גם פירות וירקות שבדרך כלל מתוקים הם אלא שמחמת שנקטפו קודם זמנם עדיין בוסר הם ויש בהם מרירות או חמיצות, וכן לימון נוהגין לא לאכול מחמת חמיצותו, אבל דברים חריפים כפלפלין וכדומה אין מניעה מלאכול בימים אלו.

ספר "פסקי תשובות" חלק ו

פתגם: אתה יכול להבין את החיים רק במבט לאחור, אך עליך לחיות אותם כשאתה מסתכל קדימה.

ספר "שמחלה"

חקירה: בטלה דעתו אצל כל אדם דעתו אינה בלב שלם, או שדעתו לא מועילה נגד דעת כל העולם (ברכת אברהם סוכה ד. ביטול כרים א)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: דרך ארץ קדמה לתורה רב אחד נכנס אצל עשיר קמצן, לבקש תרומה להכנסת כלה. כיון שראה הרב את העשיר הכירו מיד כאחד מתלמידיו לשעבר, אך הלה התנכר אליו והראה לו פנים של זעף וחומרה, האינך מכירני? תמה הרב, הלא בבחרותך למדת תורה מפי! התחצף העשיר וענה: אין לי ולתורתך ולא כלום, כבר שכחתי כל מה שלמדתי ממך. אם כן, השיב הרב בניחותא: אין פלא שלא הכרת אותי שהרי אמרו חז"ל: דרך ארץ קדמה לתורה, ואם תורה שכחת, דרך ארץ על אחת כמה וכמה.

ספר "חד וחלק" חלק א

שבת שלום, שנה טובה

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם רפאל בן רבקה, חיים מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, סשא בנימין בין קארין מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, שמחה ג'יות בת אליו, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלוח, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת ליה, רישאר שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זיווג הגון: לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה. הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזל לאוני. לעילוי נשמת: אליהו בן זהרה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר. מיכאל צ'רלי בן ג'ולייט אסתר. אמיל חיים בן עזו עזיזה. ראובן בן חנינה, רחל בת מיה, ראובן בן חנינה, אליהו בן מרים.

חוק לישראל כמו שמצוה לשמוע את המשפט לאלוקי יעקב. השופר מלמדנו משמעת ללא כל סייג, ואפילו דברים שאינם מובנים לגמרי, והם בגדר חוקים, עלינו לשמוע ולקבל, ולכן, שופר שנסדק פסול (ר"ה כז), אסור שיהיו בקעים בחומת המשמעת, כי כל סדק בחומה זו יביא לידי פרצה, וכן שופר אחד אמר רחמנא ולא שניים ושלושה שופרות (ר"ה כח). שופר, שהוא סמל המשמעת יש לו ערך רק אם הוא אחד, שכל הפקודות באות ממקור אחד ויחיד, אבל מי שנשמע לכמה שופרות, הרי זו משמעת פסולה, כי משמעת לשתי רשויות כמוה כאלילות.

ספר "ברכת חיים, מועדים"

התערוות מהשטן!

אמרו חז"ל שהשטן בשמעו את קול השופר בר"ה מתבלבל עד מאוד וחושב עכשיו יבוא משיח, והגיע זמנו להכלות מן העולם (תוספות בשם ה"ערוך" ר"ה טז). אמר רב יצחק בלזר זצ"ל, הנה, למרות כל כך הרבה שנים שתקעו והריעו, ועברו כמה ראש השנה, ולא בא המשיח, עדיין מפחד השטן וחוזר ומפחד כל שנה ושנה, וחושש שמא עתה עשו תשובה והשנה יבוא המשיח והגיע זמנו להבלע מהעולם! נמצא א"כ, אמר רב יצחק בלזר, אדם הנאחז בעבותות האוש, וחושב הלא עברו עלי, כ"כ הרבה שנים וימים נוראים, וכמה תקיעות שופר שמעתי, ולא עשיתי תשובה, וכבר אין לי תקוה, אדם זה גרוע הוא מן השטן שכל כך הרבה שנים ולא מתייאש! וכן אמר הגר"ח שמואלביץ זצ"ל: לכאורה מה כל הבהלה הזאת, ומה טעם מתבלבל השטן בשומעו קול שופר, והרי שנים על גבי שנים עברו, וכמה וכמה תקיעות כבר עברו ועדיין הוא קיים! אלא שהשטן יודע כי התעוררות הקלה ביותר, עלולה לבטלו כליל מן העולם, ומכאן פחדו הגדול. הרי השטן יודע להעריך כל התעוררות קלה בימים אלו לפעול לביטול השטן מן העולם.

ספר "אוצרות התורה, אלול ר"ה"

בעקבות המלכת הקב"ה, מתבקשת התפילה שנירא ממנו!

בעבודה ה' יש שתי דרגות: יש מי שעובד מאהבה ויש מי שעובד מיראה. והנה מי שאינו עובד מאהבה, אין בכך הוכחה וראיה כי אינו מכיר בהקב"ה, שכן הוא עובד לו מיראה על כל פנים, אבל מי שאינו עובד אף מיראה, הרי הוא מראה בכך שאינו ממליך עליו את הקב"ה כלל, כי אילו היה חושב שהקב"ה הוא מלך, איך לא ירא מפניו, וכמאמר הנביא (מלאכי א. ו): "בן יכבד אב ועבד את אדוניו, ואם אב אני, איך כבודי, ואם אדונים אני, איך מוראי?". הרי לנו, שאם האדם מכיר בכך שהקב"ה הוא מלך, ודאי צריך לירא מפניו, ואם כן בקשת: "ובכן תן פחדך", שייכת מאוד לתפילת היום, כי כיון שאנו ממליכים את הקב"ה, אז מתבקש שנבקש שנירא ממנו!

ספר "כמוצא שלל רב, ימים נוראים"

